

ПАЛОМНИЦТВО В ІСЛАМІ

Паломництво в ісламі – це насамперед наповнення людини духовно. Для мусульман це обов'язок, який повинен здійснити кожен, хто може це собі дозволити (подвиг благочестя). Паломництво можна поділити на дві категорії – хадж та умра.

Хадж – велике паломництво в ісламі, пов'язане з відвідуванням Мекки та її околиць та/або в Медину. Воно здійснюється в місяці зуль-хіджа, який, як і рамадан, є місяцем місячного календаря, а тому припадає на різні пори року. Паломники, вдягнувши спеціальне біле вбрання («іхрам»), проходять церемонію ритуального очищення. Далі вони прямують до Кааби, постійно повторюючи фразу «лаббайк». Після семиразового обходу навколо Кааби (таваф) в особливому місці, яке називається «макам Ібрагім» (місце стояння Авраама), вони здійснюють намаз. Після цього паломники сім разів пробігають відстань між пагорбами Сафа і Марва (сай), п'ють воду зі священного джерела Замзам, яке розташоване неподалік. Нарешті, відрізавши шматочок нігтя чи пасмо волосся, знімають із себе іхрам.

Для продовження хаджу паломники знову зодягають іхрам та прямують до долини Арафат (24 км від Мекки), де проводять у молитвах дев'ятий день місяця зуль-хіджа з полудня до заходу сонця. Опісля вони йдуть до «Маш'ар аль-харам» (Священного монументу) за 15 кілометрів від Мекки, де залишаються до ранку. Зі сходом сонця вирушають у розташовану неподалік долину Міна. Цього дня починається свято жертвопринесення. Паломники кидають сім камінців в один з трьох особливих стовпів («джамарат'укба») та здійснюють обряд жертвопринесення, після чого чоловіки голять голови, а жінки обрізають пасмо волосся («таксир»).

У цей же день чи наступного дня паломники повертаються до Мекки, здійснюють прощальний обхід навколо Кааби, який супроводжується читанням молитов, а також ритуальний забіг між пагорбами Сафа і Марва. Одинадцятого та дванадцятого зуль-хіджа паломники відвідують долину Міна, де кидають камінці «джамарат» тепер уже у всі три стовпи – по сім камінців щоденно у кожен стовп. Ночі, які передують цим двом дням, вони зобов'язані проводити в долині.

Якщо паломник не може дістатися до Кааби, щоб завершити хадж чи умру, якщо він зустрівся з будь-якою перешкодою, що затримала його, йому необхідно принести в жертву те, що він зможе. Кожен паломник, що затримався, може самостійно принести в жертву одного барана (вівцю), а сім паломників можуть разом принести в жертву одну верблюдицю (верблюда) чи одну корову (бика). Потім паломник повинен поголити голову та звільнитися від іхраму, тому що так учинив Пророк зі своїми прибічниками, коли язичники не дозволили їм увійти до Мекки в рік підписання Худейбійського миру. Якщо паломник не має можливості здійснити жертвопринесення, то він повинен дотримуватися посту протягом десяти днів і лише після цього зняти іхрам. Так мають вчинити паломники і під час перерваного хаджу (хадж таматту).

Відвідання Мекки у будь-який інший час зі здійсненням усіх ритуалів (крім жертвопринесення) називається малим паломництвом («умра»).

Умра – мале паломництво до мекканської Кааби, яке, на відміну від хаджу, може проводитись у будь-який час. Умру найкраще здійснювати в місяці рамадан, раджаб і зуль-хіджа (коли умра здійснюється разом із хаджем). В ісламі здійснення самостійної умри вважається актом особистого благочестя і, на відміну від хаджу, не є обов'язковим обрядом.

Умрі передуює обряд прийняття іхраму, після чого паломник входить на територію Мечеті Аль-Харам, обходить Каабу (таваф), молиться, п'є воду із Замзаму і сім разів пробігає між пагорбами Сафа і Марва (сай). Якщо після умри не відбувається хадж, то паломник виходить зі стану іхрам. Доісламська умра здійснювалась у весняному місяці раджабі та була сезонним обрядом. Елементами умри були, очевидно, обряди прийняття іхраму, таваф і принесення жертв, сай не входив до умри, про що свідчить сура.

До епідемії коронавірусу паломництво до Мекки приваблювало до 2,5 млн осіб щороку. Цього року лише 60 тис. вакцинованих мусульман отримали дозвіл взяти участь у хаджі. Роботи були розгорнуті для розпилення дезінфікуючого засобу навколо Кааби. Саудівська Аравія тестувала розумний браслет, який включає інформацію про хадж, рівень кисню паломника, дані про вакцини, має функцію екстреного виклику допомоги. Паломники пили воду зі священної криниці Замзам у пластикових пляшках. Вони несли свої молитовні килимки і слідували строгому розкладу через мобільний додаток, який інформував, коли вони можуть бути в певних місцях, щоб уникнути скупчення людей.